Debent.n.rectores ⁊ quilibet indebita pacta ⁊ ꝓ
miſſa reſcindere ⁊ frangere:ſm illud. In malis ꝓ
miſſis reſcinde fidē:vel iniuſta ordinamenta vel
cōſuetudines tollere:⁊ cōſuere ſimul componere
diſcordantes:⁊ iuſta ſtatuta formare.apl's. Cum
oībus hoībus pacē hñtes. ¶ 2ª ē tp̄s tacēdi ⁊ tē/
pus loquendi. Ueritas.n.ait gratian⁹ prius tacē/
do diſcitur:⁊ poſtea loquēdo docetur. Debet ḡ in
admonēdo vel ſententiādo tacitus conſiderari
cā:⁊ quid debet debeat admonere: ⁊ in ſequēti
tp̄e iudicare ⁊ docere:in oratōe taceat q̊ ad mun
dana:in execucione officij loquat̄ mandando pro
hibēdo corrigendo ⁊ hi⁹. ¶ 3ª cōbinatio ē tēpus
odij ⁊ tp̄s dilectionis. Cū.n.quis bonus ē diligē/
dus eſt:ſed malus odiēdus:vt exēpli gratia baſi
lius malus nō ſm naturā que bona ē:ſed ſm viti
um.vñ ⁊ p̄s. Iniquos odio habui:⁊ pfecto odio
oderā illos.i.ſm vitiū.vnde aug⁹.ſic diligēdi ſūt
hoīes:vt eoꝝ nō diligātur errores. ¶ 4ª ē tēpus
belli ⁊ tēpus pacis:quādo ſubiecti ſūt mali:tunc ē
belli tp̄s.ſ.reprehendēdi eos ⁊ puniēdi: qñ vero
ſunt boni vel ad pñiam reuertunt̄ mali:tūc eſt tē
pus pacis ⁊ recōciliādi ſunt:⁊ cōcluſiue q̊ ad oīne
tp̄s belli ē vita pn̄s:quia militia ē vita hominis
ſuper terrā.iob.7.c. ¶ 5ª ſed tēpus pacis pfecte
erit in patria. Iſai.31. Sedebit populus me⁹ ī pul
chritudine pacis in requie opulēta ⁊ pacis ñ erit
finis. Et tūc perfecte cōfitebunt̄ celi mirabilia tua
⁊ veritatē tuā in ecclia ſanctoꝝ. Ecce ait apl's nūc
tp̄s acceptabile.2.cor.6. Ecce nūc dies ſalutis: et
iō cōfeſſioni ꝑ bona opa inſiſtendū:q₂ veīt nox
ſcꝫ ſeculi ſequētis:qñ nemo operari pōt.ſ.merito
rie. Jo.9.

¶ Titul⁹.33.de pena purgatorij ⁊ pmaxime ō pe
na ſenſus:quō.ſ.ignis affligat aīas.c.i.

QUia hi qui ſunt
in purgatorio adhuc nō ſunt in
eccleſia triūphanti:ſed militant
ſub penis:quib⁹ purgant̄ venia
lia:que ſecū portauerūt egrediē
tes aīe de corporibus ac ſoluūtur reatus morta
liū.i.debita penaꝝ tpaliū:quib⁹ obligati erāt ꝓ/
pter tpalia ppetrata:quibus hic non ſatis fecerūt
ad ſufficientiā:⁊ ſi ꝑ pñiam recuperauerūt gratiā
⁊ euaſerūt debitū pene infernalis ppetue:iō ad ec
cleſiā pertinent militātē ⁊ eius ſuffragijs adiuuā/
tur:vnde poſt penas vite pn̄tis tpales ⁊ ſpūales
de quibus actū eſt breuiter: aliqua tangātur de
penis ⁊ ſtatu purgandoꝝ. Et pōt induci illud p̄s.
22.qō decantatur in miſſa defunctoꝝ. Uirga tua
⁊ baculus tuus ipa me cōſolata ſunt:vt ſit locutō
illaꝝ aīaꝝ ad deū. Et vt grego. diſ.43.ſit rector.
Uirga pcutimur baculo ſuſtētamur. Uirga igitur
dei pōt dici pena purgatorij :q̄ purificate aīe ille
tandē cōſolant̄ intrantes gaudia vite eterne. Ba
culus dei ſunt ſuffragia eccleſie:qbus ſubleuant̄
a penis:vt citius cōſolent̄ ab eis liberate:vel ba/
culus dei eſt crux:in qua deus hūanatus fuit ſu/
ſtentatus. Nā ⁊ indulgentie:que aliquādo exten
duntur ad defunctos ⁊ ſuffragia eccleſie:habent
precipue valorē ex cruce.i.paſſione xp̄i. Et ipa eu
chariſtia miſſe:in qua repn̄tatur ipa paſſio ē ma
ximum ſuffragiū ꝓ defunctis q ſunt in purgato/
rio:⁊ ſic ex huiuſmodi baculo ſuſtentant̄ ⁊ cōſo
lantur tandem:vnde danieli in lacū leonum poſi
to deus miſit prandium bonum ꝑ abachuch in fi
gurā:quod ſignificat ſuffragium eucharistie :vn
de fuit confortatus.

Quod autez ſit purga

toriū patet per auctoritatē apl'i.i.cor.3. dicentis:
Si quis edificauerit ſuper hoc fundamentū.ſ.fi/
dei xp̄iane vite lignū fenū ſtipulā: quia eſt in eis
gradus grauitatis non aūt mortalia: quibus aīe
igne infernali perpetuo cruciantur ꝑ ea notantur
vt quidā aſſerebāt:qō aug⁹.reprobat in libro de
igne purgatorij. Et habetur di.25. §.alias .patet
per grego.dicentē de quibuſdā leuibus peccatis
ante diem iudicij purgationis credendus ē ignis
Et per aug⁹.qui de eo qui dolet vere ⁊ penitet ō
peccatis mortalibus:ſed nō ſatiſfacit ſufficienter
in preſenti penis debitis ꝓ eis ſic ait. Prius pur
gandus eſt igne purgatōnis:qui in aliud ſeculum
diſtulit fructum conuerſionis:de peni.di.7.c.ſi.
Probatur etiā hoc ex eccleſie determinatione:q̄
preualet omni auctoritati doctoꝝ. Nam ipa ſuf/
fragia facit cōtinue ꝓ defunctis:non pro his qui
ſunt in inferno:q₂ ibi nulla eſt redēptio vel dimi
nutio pene vel refrigeratio:nec ꝓ his qui ſunt in
gloria:q₂ non egent:ergo ꝓ his qui ſunt in purga
torio:hoc negare eſſet hereticum. Locus aūt hu
ius purgatorij ſecūdū legē cōmunem a doctori/
bus in quarto eſt contiguus inferno damnatorū
quia infernus quaſi infra terrā in centro terre vl'
circa. Secundū autē priuatā legem aliquibus vi
detur eſſe aſſignatū purgatorium extra talem lo
cum in terra:vt patet in quarto dialogorum per
plura exempla.

Duplex autē ē genus

pene in purgatorio principaliter .ſ.pena damni:
que ē priuatio diuine viſionis. Secunda dicit̄
pena ignis in quo aīe ille detinent̄. Et cū hac du
plici pena cruciantur etiā qui ſunt in inferno. Eſt
tamen iſta differentia:q₂ damnati in inferno per
petuo torquentur vtraqꝫ pena abſqꝫ ſpe ſue libe/
rationis:ſcientes ſe perpetuo ſine aliquo refrige/
rio cruciandos:nunc in aīa:poſt reſurrectōem vl
timā in aīa ⁊ corpore:vnde ⁊ deū blaſphemant
vt dicitur apo. eos punientē ipm odio haben/
tes ⁊ impatientiſſime ⁊ inuiti patientes:ſed ī pur
gatorio etiaꝫ vtraqꝫ pena crucientur damni ⁊ ſē/
ſus:hoc tamen ad tp̄s ⁊ diuturnius ⁊ citius ⁊ gra
uius ⁊ leuius ſecundū debita eoꝝ:⁊ ſciunt ſe inde
liberandos:⁊ ſi tēpus liberationis ignorent :niſi

eis reueletur:ac etiā cū ſint in gratia patienter et
volūtarie ferūt tales penas:⁊ per ſuffragia noſtra
ſubleuātur:ſolū aūt in aīa cruciātur. Nā pꝰ reſur
rectōem generalē locus purgatorij vacuꝰ rema/
nebit ſicut nūc limbus prm. Taliter.n.purgabun
tur:qui in fine mundi erūt vel augmēto pene ad
recōpenſandū diuturnitatē:vel qꝛ terroribus ꝑ/
cedentibꝰ iudiciū ita purgabunt:ꝙ pauca ⁊ par/
ua remanebūt purganda. Cū etiā qꝛ ſatiſfactōes
ſanctoꝝ que amplius erogari nō hñt in eccleſia
ꝑ indulgentias ⁊ hiꝰ ꝓ illis ſoluēt. Et ſic intelligit
illud auguſ.hic ignis.ſ.purgatorij:⁊ ſi nō ſit eter/
nus:miro tñ modo eſt grauis. Dicit.n.nō eternus
q̄tū ad officiū:qꝛ vt dictū ē pꝰreſurrectōeꝫ ñ pur
gabit aliquē:ſed eternus ē.i.ꝑpetuus q̄tū ad ſub
ſtantiā:qꝛ ſemꝑ durat:cū ſit idē cū igne inferni.
Et pena quidē dāni ſicut in inferno:ita ⁊ in purga
torio ē grauiſſima ſuꝑ penā ignis:⁊ oēm aliā que
cogitari poſſet:vt dicet apte:valeat talis aīa. Si
tiuit aīa mea ad deū viuū qñ veniā ⁊ apparebo
añ faciē dei mei. Fuerūt mihi lachrymie mee pa
nes die ac nocte. Cū.n.aīa ſepata a corpore intel
ligat deū ſūmū bonū eius:⁊ ad ipm cōtrahendū
apta exiſteret:niſi eēt in ea quid inquinatōis pur
gande:de tali dilatione ſūme dolet:cū ſit ꝓpter
culpā ſuā:ſicut.n. videre deū ⁊ eo frui ē maxima
delectatio:ita eo priuari ꝓ illo tēpore ex defectu
ſuo ē ſūma pena. Vñ auguſ. Alienari a regno dei
carere multitudine dulcedinis dei:tam grandis
pena eſt:vt nulla ei poſſint tormenta q̄ nouimus
cōparari. Itē chryſo. Ponamus ante oculos mē
tis:quāti doloris ē excludi ⁊ proijci a regno celo
rū:quia mihi videt grauior gehēna id igne infer
ni. Quō aūt aīe ſiue in purgatorio ſiue in infer
no ante reſūptionē corpoꝝ crucient:ē difficile in
telligere. Et circa hoc eſt quintuplex modus di/
cendi ſꝫm quinqꝫ opiniones modernoꝝ ſꝫm pe.de
pal.in.4.di.44. Primus modus dicendi q di
citur eſſe durandi in.4.ſ.eſt:ꝙ aliter patiatur aīa
ſepata ab igne corporeo:aliter demon ⁊ anima ī
purgatorio. Cuius rō eſt:quia ignis inferni nō po
nitur corporeus:niſi qꝛ afflicturus corpa damna
toꝝ poſt reſurrectionē. Si.n.aīa ſepata ſolū pate
retur in aīa ⁊ nō in corpore:nullus poſuiſſet ignē
inferni corporeū:⁊ hinc ē cōgruū:vt ſpūs qui ad
penā corpibus reunientur:quales ſunt aīe dam/
natoꝝ:aliter ab igne 'corporeo' patiantur. Aliter
demon qui nunqꝫ corpori vnitur vt forma: hi q
dem.ſ.aīe damnate ſꝫm veritatē:ille ſꝫm adaptati
onē. Anime enim damnatoꝝ cū ſciant infallibili
ter:ꝙ reſumptis corporibus in igne cruciabunt
per verā immiſſionē:ex ipa conſideratione ignis
futuri nociui veriſſime cruciātur mētaliter:⁊ hoc
quidē plus vel minus ſecūdū ꝙ maiori vel mio/
ri afflictioni corporali ſciūt ſe reſūptis corporibꝰ
adiungendas. Sic igitur aīe dānatoꝝ que cor/
poribus reunientur ad penam:patienter ab igne
corporeo ſecūdū veritatē:qꝛ ille ignis añ reſur/
rectionem vere timorē ⁊ horrorem ⁊ per conſe/
quens triſtitiā aīo ingerit:qui poſt reſurrectioneꝫ
corpora cū aīabus vere exurit ſine cōſumptione
tñ. Spūs aūt angelicus malus qui nunqꝫ vnitur
corpori:vt forma affligitur ſecūdū quandam ſi/
militudinem ⁊ adaptationē. Spūalis eni triſticia
⁊ delectatio cū ſint ignote multitudini:oportet ꝙ
per delectationē ⁊ triſticias exprimant figuralit.
Et cū ſummus dolor ſenſibilis ſit ille qui eſt ab
igne:cum ſit maxime actiuus:ſic triſticia ⁊ dolor
ſpūalis:qui eſt in angeliſ per ſuā vehementiā:⁊ ſi
non eſſet ab igne ſecūdū rem:dicitur tñ ab igne
ſecundū quandam ſimilitudinem ⁊ adaptionem
Sicut etiam cū de beatis ſpiritibus aliquid dici
tur:quod pertinere videtur ad corporalē delec/
tationē:vt ꝙ reficiantur vel rideant:debet per ſi/
militudinē intelligi ⁊ non corporaliter:cuꝫ tota
eorum delectatio ⁊ iocunditas ſit in conſecutiōe
ſui finis ⁊ non in aliqua re corporali:ſic ⁊ afflic/
tio demonū cōſiſtit in triſticia:quā habent de ſe/
paratione a fine:in quo ſumme perficerentur ⁊ de
lectarentur:ſi eū attingerēt ⁊ non in aliqua re cor
porali:cū dicitur de eis:ꝙ in igne ardeant.vel fe
toribus affligantur. De aīabus aūt que ſunt ī pur
gatorio q̄ corporibus ſuis vnient in reſurrectōe
generali ſed non ad penā:qꝛ purgatoriū non tene
tur:idē tenendū eſt.ſ.ꝙ affligunt ex hoc ꝙ retar
dantur a diuina viſione quedā plus quedā minꝰ
Sicut.n.penale eſt ab ea excludi: ſic penale ē ab
ea retardari:ꝓpter vehementiam igitur huiꝰ pe/
ne pñt dici ſecūdū quādā ſimilitudinē ⁊ adapta/
tionē pati ab igne. Et huic conſonat dictuꝫ apo/
ſtoli dicentis. Sic ſaluus erit quaſi per ignem in
quo innuitur ſimilitudo. De autem aīe patꝝ ſan
ctorum ante xp̄i paſſionem exiſtentes in limbo
ex retardatione viſionis diuine non affligerent
ſicut nunc in purgatorio:hoc iō fuit.quia añ paſ/
ſionem chriſti non fuit tempus perueniendi ad
viſionem diuine eſſentie:cum non eſſet ſolutum
debitum nature quod chriſti morte ſolutum eſt
Sed cum poſt paſſionem chriſti ſit tempus per/
ueniendi ad viſionē dei:niſi anima propria cul/
pa vel obligatio ad penam impediat:ideo non ꝑ
uenire nunc penale eſt:non autem prius:datur ex
emplum de filio regis:qui ſi non perueniat ad ha
bendum regnum viuente patre:non eſt ei penale
quia nōdum eſt tēpus:ꝙ perueniat. Sed ſi mor
tuo patre non obtineret:eſſet ei doloroſum. Sꝫ
iſtam opinionem videtur pe. de pal. reprobare.
Dicit enim ꝙ dicere ꝙ demones non habent pe
nas niſi carentie diuine viſionis ꝓpter ſuū pecca
tum:⁊ non patiant ab igne:non videtur tutū ſen
tire. Cum enim creatura rationalis ſeu intellectu
alis naturaliter deſideret beatitudinē naturalem
⁊ ſupernaturalem:quā vtrancqꝫ habet ſpiritus do
mini videns:quia neutra harum ſuarum beatitu
dinū dependet a corpore:⁊ ſibi beatitudo natu/
ralis eſt preeſſe corpori:illud habet poſt reſurre
ctionem:ſed priuatus beatitudine ſupernaturali
niſi priuaretur etiam beatitudine naturali quam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

etiam naturaliter appetit:non eſſet plene miſer.
Unde demones ad cõpletã ⁊ perfectã miſeriam
debent priuari nõ ſolũ beatitudine ſupernatura/
li ſed etiã naturali:que eſt in ſui cõtemplatione ⁊
prelatione creature coꝛporalis:que priuatio tal'
prelationis eſt:ex hoc ꝙ ſubijciunt̃ creature coꝛ
poꝛali:⁊ in fi.ſi terre:que in centro eius eſt infer/
nus:qꝛ maxima pena eſt dño ſuperbo:ꝙ fiat ſer
uus ſerui:⁊ ad illud qđ dicũt de verbis apoſtoli
quaſi per ignẽ :dicendũ:ꝙ ly quaſi non eſt nota
ſimilitudis ſed expreſſio veritatis vt illud Jo.i.
quaſi vnigeniti a patre.Expreſſa igit̃ intentio ſã
ctoꝝ circa hãc materiã ẽ:ꝙ vere patiant̃ ab igne
anime in inferno vel purgatoꝛio.Et ad hoc facit
auctoꝛitas auguſ.dicentis.Jlle ignis ⁊ nõ ſit eter
nus:miro modo eſt grauis:excedit enim oẽm pe
nam:quã vnꝗ̃ aliquis paſſus eſt in iſta vita.

Secundus modus dicendi qui videtur eẽ egidij
ponit modum cõem anime ⁊ demoni per veraꝫ
immiſſionem ab igne ſine immiſſa noua diſpoſi
tõne.Dicunt enim ſic:ignis inferni qui idem eſt
cum igne purgatoꝛij:poteſt conſiderari dupliciť.
Uno modo ſecundum ſe:⁊ ſic non poteſt agere ĩ
ſpiritum.Alio modo vt inſtrumentum diuine iu
ſticie:⁊ ſic poteſt agere in ſpiritum ⁊ ipm vere af
fligere per veram immiſſionem.Et hoc ꝓbat ꝑ
rationem ⁊ ſimile.ratio eſt talis.Jnſtrumentum
preter virtutem naturalem videtur habere ali/
quã virtutem a principali agente:ſicut caloꝛ qui
eſt inſtrumentum anime preter ſuã virtutem ca/
lefactiuam:quã habet a ſe:habet ab anima:cuius
eſt inſtrumentum virtutem conuertendi alimen
tum in carnem.Similiter dolobꝛa habet ab ar/
tifice virtutem inducendi in ligno foꝛmam arce
ad quã nõ poſſet ex ſe attingere.Similiter ignis
inferni ſeu purgatoꝛij prout eſt inſtrumentum di
uine iuſticie:habet aliquã virtutem:per quã po/
teſt attingere ad aliquid vltra virtutem ſue natu
re.Tunc arguitur ſic.Quicquid deus poteſt face
re mediantibus cauſis ſecundis:poteſt etiam fa/
cere ſine eis:ſed deus poteſt affligere animã me/
diante coꝛpoꝛe:ſicut affligitur nunc ſenſibiliter:
dum eſt in coꝛpoꝛe:ergo poteſt conſimiliter affli
gere animam ſine coꝛpoꝛe.ſi ſic:ergo ignis vt eſt
inſtrumentum diuine iuſticie:cum ĩ inſtrumento
ſit aliqua virtus vt dictum eſt principalis agen/
tis:per quã poteſt in aliquid:in quod non poſſet
ex virtute ſue nature.Per ſimile probatur ſic.
Sicut ſacramenta ſunt inſtrumenta diuine mi/
ſericoꝛdie iuſtificantis:ſic ignis inferni eſt inſtru
mentum diuine iuſticie punientis :ſed ſacramen/
ta in quãtum ſunt inſtrumenta diuine miſericoꝛ/
die agunt iuſtificando animam per alicuius im/
miſſionem:ergo ⁊ ignis:vt eſt inſtrumentum diui
ne iuſticie affligit animam per veram immiſſio/
nem.Durandꝰ.repꝛobat hanc opi.inter ceteras in
ducens hanc rationẽ:ſi anima vel demon afflige
retur per vnam immiſſionem:aut hoc eſt: quia
ignis immittit aliquam foꝛmam in animam vel
demonem:aut non immittit foꝛmam aliquaꝫ ſꝫ
tantum afflictionem:Si primũ ſcilicet ꝙ immit
tit foꝛmam:tunc foꝛma immiſſa aut eſt ſpiritua/
lis aut coꝛpoꝛalis.non coꝛpoꝛalis :quia anima
ſeparata non eſt ſuſceptiua alicuius foꝛme coꝛpo
ralis.nec ſpiritualis poteſt eſſe illa foꝛma:quia il
la non poteſt eſſe afflictiua:quia nihil abijcit:qđ
ſit nature conueniens:eo ꝙ non habet contrarie
tatem ad aliquam foꝛmam naturalem:ergo nul/
lo modo anima vel demon affligetur ab igne.
per immiſſionem.Si ſecundum detur ſcilicet ꝙ
ignis non immittit foꝛmam aliquam nec afflicti
onem:hoc non poteſt eſſe: quia afflictio vel do/
loꝛ non eſt aliud ꝗ̃ irremiſſus appetitus contra
nociuum preſens ⁊ cognitum.Sed obiectum ꝑ/
cedit actum ſaltem in oꝛdine:ergo opoꝛtet ꝙ ig/
nis oꝛdine nature ſit prius anime nociuus: ⁊ de/
mum cognoſcatur vt nociuus:ꝗ̃ ſequatur afflic/
tio in anima.Si ergo ignis affligit per immiſſio
nem veram animam ſeparatam :per quam eſt ei
nociuus:opoꝛtet ꝙ primuꝫ immittat aliquid:qđ
noceat:ꝗ̃ qđ cognituꝫ cauſet afflictioneꝫ.Pe.de
pal.opi.predictam egidij videtur ſuſtinere cõtra
rationes durandi:dicit enim:ꝙ cum deus ſit im
mediatioꝛ vniuiꝗ̃ rei ⁊ intimioꝛ ꝗ̃ ipſa ſibi:ſi ꝓ
pter coniunctionem coꝛpus agat in ſpiritum vir/
tute ſpiritus creati:multo magis coꝛpus diſiunc/
tum virtute ſpiritus increati.Poteſt etiam ima/
ginari ꝙ preter caloꝛem quo ignis eſt naturaliť
afflictiuus coꝛpoꝝ dedit deus igni infernali
quandam virtutem detentiuam vel aliam:ita ꝙ
omnes damnati tam homines ꝗ̃ demones eodẽ
affligerentur: ſicut ⁊ omnes beati homines ⁊ an
geli eodem ſcilicet lumine gloꝛie beatificantur.
Sed vna afflictio eſt a natura ignis puta coꝛpo/
rum:alia ſupernaturalis ſcilicet ſpirituuꝫ afflicti/
ua.Conſiderandum etiam eſt:ꝙ tã in doloꝛe coꝛ
poꝛis damnati ꝗ̃ ſpiritus damnati ſm opi.tho.
ponitur precedere iudicium leſiui ⁊ afflictiui :qꝛ
tam coꝛpus ꝗ̃ ſpiritum ponit alligari in vicium
quod eſt leſiuum ſicut carcer:ex qua perceptione
ſequitur afflictio.Preterea deꝰ poteſt facere im/
mediate quicquid poteſt facere mediante cauſa
nec foꝛmali nec materiali ſi ſit cauſa per quam:⁊
multo magis ſi ſolum ſit cauſa ſine qua nõ. Un/
de cum in doloꝛe in ſenſu cauſetur triſticia:in vo
luntate propter redundantiam inuicem virium:
ſiue doloꝛ ſit cauſa triſticie:per quaꝫ vt plures di
cunt:ſiue ſit cauſa ſine qua non:vt alij dicunt :po
terit deus immediate cauſare triſticiam in volũ/
tate ſine doloꝛe:in ſenſu eandem quam poterat
conſenſu mediante:ſicut potuit generare hominẽ
ſine homine:vnde eandeꝫ triſticiaꝫ numero quã
in animum heretici dum comburitur :cauſauit
ignis mediante doloꝛe:deus potuit ſeruare in vo
luntate:vt ſecum traheret de coꝛpoꝛe exiens :ſic
intellectus ſecum trahit ſpecies habitus ⁊ foꝛte
actus que a fantaſmate coniuncto ſuſcepit. diffu/
ſe autem iſta pꝛoſequitur:ibi vide.di.44. q.7.

¶ Tertia opinio eſt:que dicitur henrici animam
ſeparatam ⁊ demonem affligi ab igne corporeo
per verā immiſſionē:ſicut dicit opinio precedēs
Sed dicunt iſti: ꝙ virtute diuina ſuperadditur
aīe ſeparate ⁊ demoni aliqua qualitas vel habi/
tus ſupnaturalis.rōne cuius aīa ſeparata vel de/
mon poteſt pati ab igne:qua ſm ſe ab ea pati nō
poſſet. Ratio ſola huius opi.eſt ſola fuga incōue
nientiū:qꝛ cū iſti non poſſint oñdere:qualiter aīa
ſepata poſſit aliquid recipere:per qḋ affligeretur
adinuenerunt:ꝙ hoc poterat fieri mediante aliq̄
ſibi diuinitus adiuncto. Sed dicit pe.ꝙ iſtud eſt
minus ꝓbabiliter dictū ꝙꝫ primū:quia illud ad/
ditū aīe aut eſt aliqd corporeū aut ſpūale.ſi ſpūa
le:equalis dubitatio ē:qualiť anima ſepata a cor
pore:que ē ſpūs poſſit pati ab igne corporeo me
diante illo ſicut ſine illo. Si autem illud ſit cor/
poreū:tūc aut facit vnum ſuppoſitū cū aīa aut ñ.
ſi aūt non:tūc aīa rōne ipſius non poterit pati: qꝛ
diſtinctoꝝ ſm ſuppoſitum ſūt diſtincte actōnes ⁊
paſſiones. Si vero ſunt vnū ſuppoſitū :aut illud
eſt ſubiectum aīe aut aīa ſubiectū eius:nō poteſt
dici ꝙ illud ſit ſubiectū aīe:quia ſubiectū aīe non
eſt niſi ſua materia vel ſuū corpus ex quibus cō/
iunctis reſultat homo:⁊ ſic non eſſet ſepata:de q̄
loquimur. Si vero dicamus:ꝙ aīa ſit ſubiectum
illius additi:qḋ ponit corporale:tūc equalis du/
bitatio eſt:quō aīa poſſit recipere illud corpora/
le accidens:ſicut dubitamus:qualiter poſſit reci
pere caliditatē vel quācūqꝫ qualitatē corporeaꝫ.
Et ideo iſta poſitio in nullo declarat ꝓpoſitum
ſed aſſumit equale dubium. Et ſi dicatur:ꝙ ani/
ma cōiuncta per qualitatē naturalē puta intelle/
ctum poſſibilem:ſit paſſibilis a corpore puta fan
taſmate:multo magis per qualitatē ſupernatura/
lem deo faciente ab igne tunc dicendū :deus nō
pōt facere ꝙ potentia feratur niſi in ſuū obiectuꝫ
puta ꝙ auditus videat ſonū:vel ꝙ ⁊ huiuſmodi
viſus audiat ſonum.ꝓpriū aūt paſſiuū a corpore
eſt corpus vel ſpūs cōiunctus corpori nō ſepara
tus:ꝓpter qḋ nec ſpūs agit in corpus niſi per mo
tū localē nec ecōuerſo quid manente ğ ꝙ corpus
illud ⁊ iſte ſpūs iſtud non pōt in illud immittere:
nec ab iſto recipere pluſqꝫ non calefactibile pōt
calefieri. Quarta opinio vicina antique ponit mo
dū ſpālem:quo aīe puniuntur.dicūt.n.ꝙ in ani/
ma ſeparata virtute diuina poſſunt remanere po
tentie ſenſitiue:qḋ ꝓbatur:quia virtute diuina ac
cidens abſolutū pōt ſeparari a ſuo ſubiecto: ſed
ſm iſtos potentie ſenſitiue ſūt quedā accidentia
abſoluta:ergo virtute diuina pñt ſepari a cōpoſi/
to:in quo ſunt tanqꝫ in ſubiecto ⁊ remanere ī aīa
ſeparata. Tunc arguiť ſic. Uerus doloꝛ ſenſibilis
perficitur in actu appetitus ſenſitiui preuia cogni
tione ſenſitiua:ſed remanentibus potentijs ſenſi/
tiuis in aīa ſeparata pōt in eis eſſe ſenſitiua cogni
tio ⁊ appetitus cōſequens:ergo in eis pōt eſſe ve
rus doloꝛ ſenſibilis ⁊ vera triſticia. pe. Sed nec
iſtud valet:qꝛ dato ꝙ deus poſſet ſeparare acci/
dens abſolutū a ſubiecto:non pōt ipm ponere in
ipo ſubiecto vel quocūqꝫ alio:ſicut qͣtitatē ſepa/
ratā a ſubſtātia panis in ſacramēto:non poſſꝫ po
nere ſubiectiue in angelo. Et eo mō potentiā ſen
ſitiuā que eſt accidens organi corporei:non pōt
ponere in aīa ſeparata:⁊ dato etiā ꝙ poſſet pone
re:adhuc non ſufficeret ad hoc ꝙ aīa ſenſibiliter
pateretur ab igne:qꝛ obiectū paſſionis eſt aliqd
nocens:ſed non pōt dari modus:quo ignis noce
at aīe ſeparate:etiam ſi haberet potentias ſenſiti/
uas:pluſqꝫ ſi nō haberet .non enim nocet ex hoc
ſolo:ꝙ cognoſcitur q̄cunqꝫ cognitione. Et iō hoc
modo non pōt aſſignari cā paſſionis ab igne: et
ſic non pōt fieri:ꝙ iſte potentie remaneant ī cor/
pore mortuo:qḋ eſt pars ſubiecti: qꝛ cōtradictio
eſſet:ꝙ non viueret:⁊ haberet tñ potentiā vitalē
ſic nec ecōuerſo ꝙ remaneat in anima ſeparata:q̄
ſolū eſt altera pars ſubiecti. Item ⁊ ſi ibi eſſēt po
tentie ſenſitiue:non tñ ꝓpter hoc poſſet ignis age
re in ipas:nec caloꝛ in ſenſum:niſi eſſet organicꝰ
ſicut nec caloꝛ in viſum ſeparatū:qꝛ non eſt mor
tuus niſi diaphani ſm actum:ſic etiā eſt de omni
ſenſibili:qḋ non ageret in ſenſum niſi ꝓpter orga
num. ¶ Quintus modus dicendi ğ eſt tho.in.4.
cōis doc.eſt talis:ꝙ ſpūs incorporeus.ſ.aīa ſepa/
rata vel angelus patitur ab igne ſolū per detentō
nem per hūc modū:qꝛ ſpūs in corpore ſm iſtos
diffinitur loco:ita ꝙ exiſtit in vno loco ꝙ non in
alio. Res ergo corporea ex ſua natura habet:ꝙ
diffiniat ſpiritū:ſed nō habet ex natura ſua ꝙ de
tineat ſpm̄:quin alibi poſſit diuertere. Sed hoc
ſuperadditur igni corporeo:inqꝫtum eſt inſtrumē
tum diuine iuſticie:ꝙ ſic detineat ſpm̄:ꝙ alibi ñ
diuertat. Et ita efficitur ei penalis retardādo ipſꝫ
ab executione ꝓprie volūtatis:ne operetur vbi
vult:⁊ ſm ꝙ vult:⁊ tanto plus cruciat :quāto eſt
ſuperioꝛ. Pe. Hec opi.ꝓbabilis eſt:ponendo ꝙ
aīa ſeparata vel angelus ſit in loco per ſuā eēntiā
quia tunc pōt virtute diuina detineri in loco ne
moueatur ad aliū locū:ad quem vellet. Non hñ
tñ apparet:quō virtus detentiua ſit in igne: hoc
non obſtāte poſſet tñ dici ꝙ diciť detineri ab ig/
ne:qꝛ detinetur in igne:⁊ ſic ab eo patitur eo mō
quo deſiderans mortē ⁊ faſtidiens vitā: diciť ꝙ
aīa ſua patitur a corpore ſuo:in quo detineť. Et
nihilominus graue videtur aliquibus:ꝙ iſte ſit
totus modꝰ:quo aīa vel demones patiunť: quia
ſm hūc moduꝫ equaliter paterentur aīa vel de/
mon:ſi in pulcherrima camera detineretur ⁊ op
time oꝛnata:ſicut patitur ab igne:quia non poniť
pati:niſi quatinus detinentur.hoc aūt cōiter non
reputatur adeo graue ſeu penale:ſicut predicamꝰ
penā damnatoꝝ hominū vel demonū. Et cōfir
matur hoc:quia ſicut damnatoꝝ aīe detinentur
in inferno:ſic aīe pueroꝝ decedentiū cū originali
detinentur in limbo. Si ergo ſola detentio eſt af
flictio in demonibus ⁊ dānatis hominibus:ſequi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tur ꝙ aīe pueroꝝ decedentiū cū originali affligū
tur in limbo ſicut demones ⁊ damnati: quod eſt
incōueniēs dicere. Si vero ſpūs ponaṫ eſſe in lo
co per operationē ſolum: tunc vel non bene appa
ret: qualiter patiatur a loco per detentionē: quia
operationū quedam manent in agente ſicut intel
ligere ⁊ velle: ⁊ per iſtas non poteſt ſpūs magis
eſſe in loco ꝙꝫ per eſſentiā. Alie vero ſunt: q̄ tran
ſeunt in materiam exteriorem vt mouere. Et per
has ſolas poteſt cōpetere ſpiritui eſſe in loco: q̄ti
nus aliquid mouet vel facit circa locum vel cir/
ca corpus exiſtens in loco. Hec aūt operatio licet
poſſet conuenire angelis: non tñ poſſet conuenirꝫ
animab⁹ ſeparatis: quia anima ſeparata nec mo/
uet aliquid quod eſt ſibi cōe ⁊ angelis: nec poteſt
mouere aliq̄d corpus ad locū: qꝛ cū habeat deṫ/
minatū mobile cui vnitur vt forma mediante q̄
mouet. quicq̄d mouet ſeparata ab eo: nihil aliud
pōt mouere. Si ergo ſpūs non ſit in loco niſi per
operationē: ⁊ nullā talē pōt habere aīa ſeparata:
ſequiṫ ꝙ ipa non ſit in loco: ⁊ per conſequens ꝙ
ibi non detineatur: nec per detentionem affliga/
tur.

Iſti igitur ſunt modi quibus

doctores nituntur oſtendere: qualiter āgelus vl'
aīa ſeparata patiatur ab igne. Et tñ vt viſū eſt dic
pe. de pal'. vbi ſupra. Nullus ſatiſfacit intellectui
nec mirū: qꝛ ea q̄ ſunt fidei: non pñt ſciētifice ꝓba
ri: nec rōes ī cōtrariū ſciētifice ſolui: ꝓ eo ꝙ fides
eſt de his que excedūt rōem naturalē. Circa vlti
mā iam opi. ſ. ꝙ per detentionē violentā affligaṫ
poteſt hoc ꝓbabiliter ſuſtineri non obſtāte ꝙ ꝯ
eam arguatur: ſiue ſpūs ſit in loco per eſſentiam
ſiue per operationē: ſed argumenta ſoluantur: vt
patebit. Et primo ſi ſpiritus eſt in loco per eēnti
am: videntur ſequi tria inconueniētia. Primū eſt
quia ſequereṫ: ꝙ cū oēs equaliter detineanṫ: oēs
equaliter puniantur. Nec valet ſi dicaṫ: ꝙ ſuper
bior plus affligitur: quia aliquando minus ſuper
bus eſt grauior peccator puta luxurioſus humil'
Sed dicendū ad iſtud ꝙ eſt verū de ſuperbia ꝓ
ut ē ſpeciale peccatū. Sed quāto quis ē grauior
peccator in inferno: tāto plus odit deum: quod ē
maxima ſuperbia: ⁊ tanto plus ei diſplicet iuſti/
cia dei: ⁊ per cōſequens plus affligitur de alliga/
tione illa: que quāto eſt eis magis volūtaria tan
to magis penoſa. Scdm incōueniēs qꝛ damnat⁹
in camera pulchra ita affligeretur ſicut in igne.
Et ad iſtud dicēdū: ꝙ cū alligari cuicūqꝫ loco ſit
eis penoſum: quia inuoluntariū vtpote: quia con
tra libertatē ſuam ⁊ dignitatem alligari tñ viliſſi
mo loco eſt eis penoſiſſimū. huius autem eſt cen
trum terre: quod eſt maxime diſtans a nobiliſſi/
mo corporum ſcilicet celo. Sed vlterius ibi alli/
gari igni: quo debent affligi viliſſima corporum
damnatorum: adhuc eſt magis penoſum: licꝫ cō

tra illud vltimum ſit illud. Ite maledicti in ignē
eternū: qui paratus eſt diabolo ⁊ angelis eius: q̄
ſi ille ignis prius ſit propter demones ꝙꝫ propter
homines. Tertia inſtantia de pueris ⁊ patrib⁹
in limbo ſoluitur facile: quia cum voluntas eorū
eſſet iuſta: vult illum carcerem: ⁊ ſic non afflige/
bat patres nec affligit pueros: quia nihil volitum
eſt penoſum. Et ſi de animabus purgatorij inſte
tur: dicendum ꝙ ille carcer eis penoſus eſt: quia
licet voluntarius: eſt tamen eis propter peccatuꝫ
proprium: quod continue eſt contra voluntateꝫ
eorum: quia de peccatis continue dolent: ⁊ per cō
ſequens de pena conſequente: ſecus autem eſt de
peccato originali: cui non debetur contritio. Sꝫ
in iſta prima parte deductionis ſciendum eſt: ꝙ
nunqꝫ dicendum eſt: ꝙ ſpiritus ſit ita in loco per
eſſentiam: ꝙ eſſentia ſit ſibi ratio eſſendi in loco
ſic ſcilicet ꝙ eſſentia indigeat loco ad ſui conſer/
uationem ſicut graue vel leue: vel ꝙ circumſcri/
batur loco ſicut quantum. Sed ſic ꝙ vere eſſen
tia eius ſit in loco diffinitiue: quia ſic eſt hic ꝙ nō
alibi: licet poſſet nuſqꝫ. Si autem angelus eſt in
loco per operationem: ſic ſcilicet ꝙ quantitas eſt
ratio ſubſtantie eſſendi in loco: ſic ⁊ ſpiritus ope
ratio: poteſt reſponderi ad inſtantias: etiam dato
ꝙ eſſentia angeli eſſet nuſqꝫ vel vbiqꝫ. Nam il/
lud quod dicit de operatione manente poteſt di
ci ꝙ dato ꝙ eius intelligere ⁊ velle ſm ſituatio/
nem ⁊ diffinitionem abſtraherent a loco ſicut eſ/
ſentia: tamen neceſſario haberet cogitare de in/
ferno ⁊ igne eius contra voluntatem ſuam: pro/
pter quod impediretur conſiderare alia: que ma
gis vellet conſiderare: quia enim non intelligit
omnia ſimul: impeditur ab intellectione vnius
per intellectionem alterius. Conſtat autem ꝙ
magis eſt ſpiritui delectabile ⁊ deſiderabile con
templari altiſſimas cauſas ꝙꝫ corporalia. Un
de penoſum eſt valde ſpiritui: ſi contra volunta
tem cogitat de inferno ⁊ igne eius continentie: ⁊
ꝙ de eo ſemper habebit cogitare: ſicut homini
bono eſt penoſum: ꝙ occurrant ſibi cogitatōnes
turpes contra voluntatem ſuam vel quecunqꝫ
alia de re odio habita: de qua nunquaꝫ vellet co
gitare: hoc autem eſt poſſibile: quia ſicut ſpiritus
ſeparatus ſemper actu intelligit ſe propter actu/
alem preſentiam ſue eſſentie: ſic poteſt deus face
re: ꝙ ſemper actu intelligit aliquid aliud vel per
ſpeciem: que ſemper ſit in actu vel aliter. Et pro
pter hoc vel non cogitat alia: vel non delectatur
in eis: ſicut faceret ſi nihil contra voluntatem ſu/
am cogitaret. Et diceretur ſic diabolus ſemper
ſecum ferre infernum ſeu ſuum ignem: ⁊ per con
tinuatam ipſius cogitationem per quam ipſe ſm
intellectum apprehendentem ⁊ voluntatem re/
nitentem ſemper eſſet alligatus etiam ante diem
iudicij ⁊ vbiqꝫ. Secunda inſtantia de opera/
tōe trāſeūte ſi ꝑ eā ſit āgel⁹ ī loco: vt ſit detēt⁹ affli
gaṫ vt canis vel equ⁹: qui ē alligatus ad mouēdū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rotã:qua aqua trahitur de puteo:vel damnatus
ad metalla fodienda:q² hoc non poteſt conueni
re aĩe:que nõ eſt nata mouere corpus niſi mediã
te ſuo corpore. Et dicendũ ꝙ et ſi ita eſſet:quãuiſ
neſciamus que ſit illa operatio. Nã nõ eſſet ignis
ſuccẽſio:q² ille ignis ſuccenſione nõ indiget:nec
eſſet motio eius circularis:ſicut in ſpera ſua mo/
uetur:q² ad hoc ſufficeret vnus demon:tñ quecũ
q̃ ſit illa motio:ſi cõuenit angelo naturaliter põt
cõuenire aĩe ſeparate ſupnaturaliter. Si.n.deus
dedit adamãti ⁊ magneti virtutẽ mouẽdi ferrũ
ſine cõtactu:qđ alia corpora nõ habent:nullum
incredibile eſt:ſi dicamus ꝙ eandem virtutem
det miraculoſe alteri corpori. Et ſimilit̃ ſi ſpũs
angelicus a natura habet mouere corpus:nullũ
incõueniẽs vel impoſſibile videt̃:ꝙ hãc virtutẽ
ſupnaturaliter det deus aĩe ſepate vel ad bonum
ſuũ:ſicut apparet in corpibus aſſũptis ab aĩabus
de purgatorio ꝓ petendis ſuffragijs:vel ad ma/
lũ ſuũ vt in dãnatis. ¶ Notandũ etiã:ꝙ ſicut nul
lũ corpus põt pati a ſpũ paſſione ꝓprie dicta:q̃ ẽ
abiectio forme cõuenictis ⁊ receptio forme diſ/
cõuenientis:ſic nullus ſpũs põt pati a corpore cõ
ſimili paſſione. Et iõ ille modus paſſionis q po/
nitur p immiſſionẽ:cõiter non tenet̃. Item ſi di/
catur:ꝙ agẽs debet eſſe nobilius patiẽte:verum
eſt de principali agẽti ſecus de inſtrumẽtali. Nul
lus aũt ponit ꝙ ignis ſit ꝑncipale agẽs in afflictõ
ne aĩe:ſed vt inſtrumẽtũ diuine iuſticie:⁊ iõ non
oportet:ꝙ ignis ſit nobilior aĩa. Et nota ꝙ q̃uis
doctores in precedẽtibꝰ loquãtur ꝑncipaliter de
igne inferni:tñ idẽ ẽ de igne purgatorij q̃tuꝫ ad
modũ quo aĩa ſepata affligit̃ ab igne. Sed diffe
runt:vt dictũ eſt in hoc:ꝙ in purgatorio cõfortã
tur ſpe ſue liberationis:damnati vero ſciunt ſe nũ
q̃ʒ euaſuros. Et ſic dicimus in inferno eſſe gradꝰ
penarũ:vt.ſ.qui multiplicius ⁊ grauius peccauit
ita ⁊ in purgatorio. Et cũ grauius ſine cõparatio
ne ſit mortale:cum quo deſcendit reprobus ad
infernũ:q̃ʒ veniale:hinc etiã pena cuiuſcũqꝫ ĩ pur
gatorio ẽt ignis videtur eſſe minor pena dãnati.

¶ De ſuffragijs quibꝰ a nobis iuuantur.c.z.

DE baculo quo ſuſtẽ
tãtur aĩe ⁊ ꝯſolantur in purgatorio:q eſt
ſuffragium eccleſie militantis:vt in eo auxilio p/
ueniant ad triũphantem. Sciendũ primo ſuffra/
gia ꝓ baptizatis defunctis fieri poſſe ⁊ debere:ni
ſi quis decedat in mortali notorio:vel ſit canoni
zatus:q̃uis non ꝓſint damnatis:ſed ſolum eis q
ſunt in purgatorio. Unde augꝰ.in li.de agenda cu
ra ꝓ mortuis dicit:ꝙ q̃uis non omnibus ꝓ qui
bus fiunt mortuis ſuffragia ꝓſint:tamen q² non
diſcernimus qui ſint.ſ.ſaluati vel damnati:opor/
tet ea ꝓ regeneratis omnibus facere:vt nullꝰ eo
rum pretermittatur:ad quos debeant iſta bene/
ficia peruenire. Melius enim ſupererũt iſta his
quibus nec obſunt nec proſunt:q̃ʒ eis deerunt q/
bus proſint:vt habet̃.13.q.z.non extimemꝰ. Pʒ
etiam hoc ex auctoritate ſcripture.z.macha.1z.di
citur:ſancta ⁊ ſalubris eſt cogitatio ꝓ defunctis
exorare:vt a peccatis ſoluantur.⁊ intelligitur pro
peccatis venialibus non mortalibus:vel pro pe
nis temporalibus debitis ⁊ pro mortalibus de/
bitis:de quibus cõtriti fuerunt. Probatur etiam
hoc per rationem ſm pe.in.4. Nam tales cũ de/
cedentes in gratia ſint membra eccleſie ⁊ viua ex
gratia capacia noſtroꝝ ſuffragia:quia non in ĩfer
no ⁊ egẽtia auxilio:q² nõ ſunt in gloria ſed pena:
nec per opera ſua valeãt ſatiſfacere:ſubſidiũ hr̃e
pñt a nobis. Nam cibus mãducatus ab homine
in nutrimentũ eius diffunditur ad oĩa membra
corporis eius viua:nõ aũt preciſa vel arida. Cũ
ergo ſint illi de purgatorio viua mẽbra militant̃
eccleſie ex bonis que fiunt a fidelibus:qui ſũt cor
pus chriſti myſticum:inde recipiunt ſuffragium
ſubleuationis pene vel liberationis citioris:vñ
in miſſis ſemper oratur pro viuis ⁊ defunctis et
orationibus alijs generalibus:ſed magis ꝓſunt
ſpecialia ſuffragia ex intentione facient̃ ꝓ illis.

Omnia autem genera
ſuffragiorum que fieri pñt:cõtinent̃ in quatuor
modis:que ponit grego.dicens. Aĩe defũctorũ
quatuor modis ſoluũtur.ſ.a penis purgatorij:q²
aut oblationibus ſacerdotum aut precibus ſan/
ctorum aut charorũ elemoſynis aut ieiunijs co/
gnatorum.13.q.z.aĩe. Et ſm pe.de pal.per oblati
onem ſacerdotum intelligitur miſſe celebratio:q̃
ter omnia plus valet ſiue ſit de mortuis vt requi
em eternaꝫ:ſiue pro mortuis dominicalis miſſa:
vel de ſanctis.per preces ſanctorum:intelligũtur
preces non ſolum eorum qui ſunt in patria:qui
orant pro his qui ſunt ĩ purgatorio:precipue ami
cis:ſed etiam preces iuſtorum viatorũ quinetiã
peccatorum:ſi hoc agant vt miniſtri eccleſie eam
officiantes:⁊ oratio dominicalis inſtituta ab ipſo
iudice:exinde pſalterium pluſq̃ʒ orationes anſel/
mi:ſimiliter ⁊ vigilie inſtitute ab eccleſia pro de/
functis.⁊ quod dicitur de elemoſynis charorũ:
hoc ideo dicitur:quia communiter amici ⁊ con/
ſanguinei conſueuerunt dare elemoſynas pro de
functis ſuis non pro extraneis:tamen ſi extrane/
us daret:etiam valeret defuncto:ſi dans hoc in/
tendit:⁊ ſit in charitate. Elemoſyna etiam procu
rat ⁊ ieiunium ⁊ orationem illorum quibus da/
tur:ſimiliter de ieiunijs a quocunqꝫ bono fiunt
pro defuncto valent ad ſatiſfaciendum pro eis.
Et ſub hoc comprehenduntur omnes afflictiões
corporales vt diſciplina. Unde ⁊ beatus domi/
nicus ſibi dabat diſciplinam pro his qui erant in
purgatorio:⁊ peregrinationes ⁊ indulgentie etiã
poſſunt eis valere:quando a conferentibus ex/
tenduntur ad eos:cum ſcilicet quis viuens vadit
ad eccleſiam:vbi eſt talis indulgentia pro de/
functis.

Quod ſuffragia vale-

ant defũctꝭ ſ; non oĩbus oſtendit auguſ. in libro encheriđ. dicens. Neq; negandũ eſt aĩas defunctoꝝ pietate ſuoꝝ poſſe releuari ⁊ infra: cu; ꝓ baptizatis oĩbus fiunt. ſ. ſuffragia. Pro valde bonis ſunt gratiaꝝ actiones. Pro non valde malis ſũt ꝓpitiationes. Pro valde malis ⁊ ſi nulla ſint adiumenta mortuoꝝ: ſunt tñ viuoꝝ conſolationes. Quibus aũt ꝓſunt: aut ad hoc ꝓſunt: vt ſit plena remiſſio: aut certe vt tolerabilior ſit ip̃a damnatio. 13. q. 2. tp̃s. Et nota ꝙ glo. magna que ibi ē ſt. falſa eſt in eo qđ dicit: mediocriter mali ſunt illi: qui egrediuntur de corꝑe cũ mortali nõ habẽtes multa grauia mortalia. Et ſubdit: ꝙ talibus ſuffragia facta pro eis a diminutione pene: a qua tñ nunq̃; ex toto liberabuntur: ſed ſemꝑ aliquid remanebit. Et hoc oĩo falſũ eſt: q2 ſᵐ tho. in. 4. et alios theologos: in inferno nulla eſt redemptio: nec quo ad liberationẽ nec quo ad diminutionẽ pene nec quo ad refrigerationẽ in pena: ſicut refrigerat̃ portans pondus bibẽdo. Unde in nullo ſuffragia eis ꝓſunt. Similiter falſũ eſt: qđ dicit illa glo. ꝙ mediocriter mali ſunt: qui decedunt in mortali. Sed vt dicit pe. in. 4. mediocriter mali ⁊ mediocriter boni ſunt idẽ: qui. ſ. decedũt cũ venialibus ſolũ: vel q2 hic non complete ſatiſfecerunt: ⁊ ſi in gratiã trãſierunt: qui mediocriter mali dicuntur: inq̃ʒtũ deficiũt a perfecta malicia: id eſt q2 nõ hñt ſecũ mortalia. Mediocriter aũt boni dicũtur inq̃ʒtũ deficiũt a perfecta bonitate: q2. ſ. nõ ſũt ſine venialibus: nec plene ſatiſfecerunt ĩ vita. Et quod augꝰ. dicit in dicto. c. tp̃s. ꝙ ꝓſunt ſuffragia aliquibus: vt tolerabilior ſit ip̃a dãnatio: nõ intelligitur: ꝙ ꝓſint dãnatis in inferno ad mitigationẽ pene: q2 nũq̃; eis minuitur: ſed ſumit ibi dãnationẽ ꝓ deputatione ſeu adiudicatõne ad penã. Sed ſicut in mũdo dãnari dicit̃ ⁊ dãnari nõ ſolũ q cõdẽnatur ad mortẽ: ſed etiã qui condẽnat̃ ad carcerẽ ad tp̃s vel ad penã pecuniaria; de q̃ aliquãdo liberat̃: ita ⁊ a iudice deo damnat̃ aliquis ad penã mortis infernalis: alius ad penã tpalẽ. i. ad tp̃s in purgatorio. Et huic ſcđo ſic dãnato ꝓſunt ſuffragia vel vt liberet̃ vel vt refrigeretur. Et de hoc intelligit auguſ. q̃uis ſᵐ vſum loquendi dicamus dãnatõem deputatõem ad ĩfernũ. nec ob. illud qđ cantat̃ in miſſa ꝓ defũctis vbi eccleſia orat dicẽs. Libera aĩas oĩm defũctorũ de penis inferni. Nã infernus ſumit̃ ibi large ꝓ purgatorio: q2 infra eſt. i. ſub terra: ⁊ cũ ſubdit̃ Ne abſorbeat eas tartarus: intelligit̃ ne teneat abſorptas aĩas. i. deputatas ĩferno. i. purgatorio: ſed liberentur.

Queritur autē vtru;

ſuffragia ꝑ malos ꝓſint? Rñ. pe. de pal. in. 4. diſ. 45. q. i. Proſũt talia. 5. modis. Primo ex opere opato: vt miſſa boni q̃ʒtũ mali: ſicut ⁊ baptiſmus 2° ex opere operãte vniuerſalis eccleſie cuius miniſter eſt peccator: vt dicẽdo vigilias ꝓ mortuis: ⁊ non ſolũ ꝓ ſuis parochianis: ſed etiã extraneis: q2 miniſter eſt non ſolũ huꝰ eccleſie: ſed vniuerſalis. 3° ex opere operãte eius qui rogat vel mandat ꝓ ſe fieri: ſicut bonus dñs per malũ ſeruũ mandat elemoſynã fieri meret̃ ⁊ ſatiſfacit. nec ob. ꝙ malus nõ põt ſatiſfacere ꝓ alio: q2 verũ eſt hoc ꝑ̃ncipaliter agens: ſecus ſi inſtrumentaliter. 4° ex opere opante alteriꝰ mandãtis: puta executoris vel alterius ꝑ eandẽ rõe; ſicut papa mãdat fieri ſolẽnes vigilias ꝓ defũcto ſũmo pontifice de elec. c. maius. li. 6. põt etiã quis ſubdito ꝓ ſe ⁊ alijs oratões iniungere: ⁊ etiã cõfeſſor penitenti vt oret ꝓ ſe. 5° ex ope opante miniſtri: q2 ipſe opatur aliquo mõ. Un̄ ſi prelatus malus iniũgat dicere pſalteriũ ꝓ aliquo viuo vel mortuo: ⁊ bonus ſubditus dicat: alias non dicturꝰ intẽdens ꝓ illo dicere in ſpeciali ꝓ quo iniunctũ eſt: vel ꝓ q̃ iniungens intendit: ꝓdeſt illi ⁊ ſi non ex intentõe mandantis: tamen mandatarij. Si autem ſubditus diceret non intendens dicere ꝓ aliquo niſi ꝓ ſeip̃o ad expletõem obedientie: tũc nõ ꝓdeſſet extraneo illi ꝓ quo iniungens intendebat nec exꝑ̃mebat: nec ex intentione mandantis: qui indignꝰ eſt: nec mandatarij: qui hoc non intendit: ſed ſolum ꝓpter vnionem charitatis cum exequente: alias generaliter non valent ſuffragia facta ꝑ malos: quia cu; is qui ad intercedendũ mittitur: inimicus ſit: irati animus ꝓculdubio ad deteriora prouocatur. di. 49. quod verum eſt per modum vnionis: quia vnitus non eſt: nec per modũ meriti: quia non meretur: ſed quãdoq; per modũ impetrationis valent: quia oratio peccatoꝝ q̃nq; eſt impetratoria ꝓ ſe ⁊ pro alijs: vt patet in miraculis: que aliquando fiunt per malos ad conuerſionem infidelium: ſicut iudas cum alijs apoſtol̃ ſanabat infirmos: ſed plus valet ſuffragium boni bono: quia omnibus modis poſtmodu; plus boni malo: quia per modum frequentis impetrationis: quia voluntatem timentium ſe faciet: etiam pro indignis. 3° mali ꝓ bono. 4° mali ꝓ malo: q2 deus peccatores ñ audit. ſ. ſic ſicut iuſtos.

Utrum ſuffragia pro-

ſint ei qui facit ip̃a pro alijs? Reſpondit pe. de palu. in. 4. di. 45. q. i. Et quidem in merendo ſi ſit in charitate: nihil minus proſunt: q̃; ſi pro ſe fierent: ſecundum illud. Oratio mea in ſinu meo cõuertetur. Et quandoq; homo plus meretur celebrando pro alio q̃; pro ſe: quia maiori feruore charitatis accenſus videt̃ qui ſcintillas mittit ad alios ⁊ maxime ad inimicos. Secundo valẽt facienti ſuffragium pro alijs: hoc eſt: eſt in gloria ad ſatiſfaciendum indirecte: q̃ñ. ſ. ille ꝓ quo fit nõ indiget: q2 ſaluatus eſt: vel q2 non ē capax: q2 dãnatꝰ: q̃ñ. ſ. faciẽs eſt talis intentõis in habitu: ꝙ ꝑ ſe faceret ſi crederet nõ ꝓficere illi ꝓ quo fit: ſᵐ illud. Si ibi nõ fuerit filius pacis: pax veſtra ad vos reuertetur. luc. 10. c. 3° indirecte per eũ cui

ſuffragiuꝫ preſtatur:q tenet orare vel alia bona agere ꝓ faciente ſuffragiũ:alias eẽt ingratus non reddens antidota:⁊ ſic eſt melius orare ꝓ mortuis q̃ꝫ ꝓ viuis:q2 mortui q̃n erunt in paradiſo: ⁊ ſciunt illos q orauerũt ꝓ eis vel alia ſuffragia fecerunt:⁊ ꝓ eis orabũt:etiam ſi ſuffragantes ꝓpter peccatũ ſuũ illis non ꝓfuerũt:q2 amicitia cõſiderat affectum pluſq̃ꝫ effectũ: ⁊ ſũt in charitate perfecta. Orant.n.ſancti ꝓ talibus:inq̃ꝫtũ eſt diuini bene placiti. ¶ 4° non ꝓdeſt ad ſatiſfaciendũ directe:vt ſi eſt mihi iniunctum vnũ pſalteriũ ⁊ tibi aliud:dicendo ꝓ te vnũ:adhuc ſuꝫ obligatꝰ ꝓ me ad vnũ:ſicut ſi ſumꝰ obligati ego ⁊ tu ticio quilibet in.io.ſoluendo pro te remaneo obligatꝰ ꝓ me ticio in decẽ:⁊ q̃d cũ quodlibet bonũ opus factũ in charitate ſit ſimul ⁊ meritoriuꝫ inq̃ꝫtum ex charitate procedit:⁊ ſatiſfactorium inq̃ꝫtuꝫ laborioſũ eſt omne opus virtuoſuꝫ ſm tho.in.4°. inquãtũ meritoriũ:ita ꝓdeſt facienti etiã ꝓ alio puta elemoſynã orationẽ ieiuniũ ⁊ hiꝰ ꝙ non alteri:ſed inq̃ꝫtum ſatiſfactoriũ ſeu pene expiatiuũ ꝓdeſt ei ꝓ quo fit. Unde ſi ꝓ ſe intendit ſatiſfacere ſibi valet:ſi ꝓ alio viuo vel defuncto pro illo ſatiſfacit:ſi tñ eſt capax.i.in ſtatu gratie.

Queritur etiam an ob-

ſit defuncto:ſi omittanẽ ſuffragia ab eo mandata Riũ.pe.de pal'.vbi ſupra. Equidẽ q̃ ad meritum nihil obeſt:q2 totũ in hac vita ꝯparatur:reſpectu cuius bona volũtas ꝓ opere reputatur. In alia vero vita meritũ nec augetur nec minuitẽ:ſed vt dicitur eccle. In quãcũq̃ꝫ partẽ lignũ ceciderit:ſiue ad auſtrũ ſiue ad aquilonẽ:ibi erit.i. hõĩ quo ſtatu ceciderit in morte ſiue in ſtatu charitatis ſignate per auſtrũ:vbi eſt intenſus calor:ſiue in.ſtatu mortalis culpe ſignate per aquilonẽ:in qua regione eſt intenſũ frigus ibi ꝑmanebit. ¶.2° non obeſt ei q̃ꝫtũ ad pene intenſionẽ:q2 illa pena cuꝫ aĩa egreditur:ſic ei taxatur ꝙ nec augetur nec minuitur. ¶ 3° non obeſt q̃ ad perpetuationem. Si aliquis ſit in carcere pro debito:q̃d alij ſoluẽdũ commiſit:alio non ſoluente perpetuo ibi tenebitẽ niſi ip̃e per ſe ſoluat:ſed ſi per ſe manendo in carcere ſolueret:ſolutione peracta etiam ꝓcuratore non ſoluente:ea facta liberabitur:⁊ ſic ẽ hic. Sed ſiquis mandat ſolui fore facta:⁊ non ſoluanẽ:ſi fuerit in mora ſoluendi in vita ⁊ non penituit damnatur retinendo opus mercenarij vſq̃ꝫ mane. Si aũt nõ fuerit in mora ⁊ penituit:tunc nõ damnabitur: ſed ſtabit in purgatorio minus: per hoc ꝙ ſolui mandauit:q̃ꝫ ſi per obliuionẽ venialẽ nec ſoluiſſet nec ſolui mãdaſſet. ¶ 4° nocet:ſi quod ſoluere potuit in vita vel cito poſt mortẽ mandauit ſolui tardius. Unde melius faciunt qui in vita ſua ſoluũt teſtamentum ſuum:vel anteq̃ꝫ bona ad heredes perueniant:quia modicum ſuffragij in vita plus valet q̃ꝫ multa poſt mortẽ:poſtq̃ꝫ q̃ꝫto citius tanto melius. ¶ 5° nocet ſola negligẽtia ꝓcuratoris:ad hoc vt diutius ibi moretur: quia nec ex opere operato:quod non eſt:nec ex opere operante executore liberatur:ſic dñs poteſt excõmunicari iuſte:quando citatus miſit ꝓcuratoreꝫ qui non comparuit:cum ſit contumacia vera vł preſumpta:ex quo citatus nec per ſe nec per aliũ comparuit:ſed quando procurator diẽ accepit:⁊ ip̃e citatus eſt:non dominus:licet nomine domini ꝓpter eius contumaciam dominus excõmunicari non debet:cum non ſit contumax ip̃e qui citatus non eſt:licet fuerit negligens in eligendo talem:quia ꝓ negligentia ſine cõtumacia non debꝫ quis excõmunicari:ſed iſte mortuus eſt obligatꝰ per ſe:vnde ſi nõ ſoluit per ſe vel per alium detinebitẽ quouſq̃ꝫ ſoluerit per ſe.p ſe aũt luẽdo penã per aliũ per ſuffragia aliorꝝ ab eo mandata ⁊ facta vel ab alijs exhibita ſua ſponte:vnde in decre. 13.q.2.c.qui oblationes dicitur:ꝙ debent excommunicari non ſoluentes legata facta ad pias cauſas tanq̃ꝫ necatores animarum:quia ſcilicet ſunt cauſa ꝙ demorerentur in illis penis a quibus liberarentur citius ſi fierent: ⁊ poſt annum ſi non impleantur hiꝰ legata per executores:pertinet executio ad dioceſanum:vt habes ſupra in ti.de decendentibus ab inteſtato.

Cum etiã queritur

vtrum ſuffragia tantum proſint his pro quibus non fiunt:q̃ꝫtum his pro quibus ſpecialiter fiunt. Reſpõdeo ſm tho.in.4.ꝙ ſuffragia valent defunctis dupliciter:vno modo per moduꝫ expiationis:alio modo per modum congratulationis. ¶ Primo modo extenditur valor eorum ad defunctos ſm intentionem facientis:⁊ multo magis ſui ſuperioris ſeu prelati:vnde ſi intendit pro vno tantum ille ſolus videtur habere illum valorem expiatiuuꝫ per quem quis citius liberatur a pena purgatorij vel ſaltem principalius habet illum valorem. Si autem dicat pro.io.defunctis:cum ille valor ſit finite virtutis:⁊ determinatorum graduum:et ſi nobis ignotorum:puta deceꝫ:quilibet habebit vnum gradum:vnde non tantum quantum ſi ꝓ vno tantum dixiſſet miſſam:vel aliud ſuffragium feciſſet:quãuis enim chriſtus qui eſt in ſacramento ſit infinite virtutis:non tamen ibi infinite ſed virtute finita operatur quantum ad effectum ſacramenti:alioquin ſi totam ſuam virtutem exerceret vna miſſa:omnes de purgatorio liberaret. Non ergo proſunt his pro quibus non intenditur:immo forte nihil pro quibus nõ intenditẽ nec valet exemplum poſitum a quibuſdam ſcilicet de doctrina ⁊ candela accenſa que fit pro aliquo ſpeciali:ſeu accendatur vt pro domino: ⁊ tamen ſeruit omnibus in domo:quia hoc accidit ex neceſſitate nature illud opatẽ ex intẽtõe:⁊ hoc de ſuffragio miſſe quãtum ad valorem principaleꝫ qui eſt ex ſacrificio eius. Nam quantum ad valorem qui eſt ex orationibus:que fiunt in miſſa ⁊ officio:valet omnis miſſa omnibus defunctis: quia pro omnibus ibi oratur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Quantum autez ad ſe/

cundū modū.ſ. cōgratulationis :ſic ſuffragia fc̄a ex intentōe ꝓ vno tm̄ valēt oībus in purgatorio qꝛ cū ipi oēs ſint in charitate de omni ſuffragio facto cuilibet particulariter gaudēt oēs:ꝛ q ī maiori charitate ē ibi magl gaudet:etiā de ſuffragio facto ꝓ alio:non ꝓ ſe. Et qn̄tū ad iſtā cōgratulationem intelligit̄ illud hiero.de con.di.5. nō mediocriter.vbi dicit. Cū miſſa vel pſalm⁹ ꝓ cētum aīabus dr̄ nihil minus ꝙ̄ ſi ꝓ quolibet diceret̄ accipitur.ſ.q̄ ad ꝯgratulatōez ſm̄ tho.vel ſm̄ glo. ibi hoc refert̄ q̄ ad meritū celebrantis:qꝛ ceteris parib⁹ tm̄ meretur celebrando ꝓ mille ꝙ̄tum ꝓ vno ꝛ econuerſo.

Sed notandum ſecun/

dū pe.de pal̄.in.4.ꝙ cū dicit̄ hn̄s maiorē charitatē in purgatorio:plus gaudet de ſuffragio etiaz ꝓ aliquo facto:hoc aliq̄ mō eſt verū aliq̄ mō non Suffragiū.n.ꝛ eſt bonū faciētis ipm̄:inq̄tū ē actus eius bonus reddēs eū acceptū corā deo :ꝛ ē bonū eius ꝓ quo fit dictū ſuffragiū. Quantū igit̄ ad primā bonitatē intelligit̄ dictū tho.ſ.ꝙ qui in maiori charitate ē plus gaudet de ſuffragio :qꝛ ſuffragiū ꝑ iſtū modū nō ē magis vnius defūcti ꝙ̄ alterius:ſed ſolū faciētis:ſed ꝙ̄tum ad ſecūdū valorē:cū ille valor ſit ſolū illius:ꝓ quo fit ſuffragiū:ꝛ vnicuiq ̄magis ē amabile ꝓpriū bonuz ꝙ̄ alienū. Ideo ꝙ̄tum ad iſtā cōſiderationē plus gaudet ille ꝓ quo fit ſuffragium:etſi ſit in maiori charitate ꝙ̄ ille ꝓ quo non fit:ꝛſi in maiori charitate ſit. ¶ Ex eo aūt ꝙ dicit auguſ.in encheriō. Tēpus qđ inter hoīs mortē ꝛ vltimā reſurrectōnem interpoſitū ē:aīas abditis receptaculis continet:put vnaqueq ̄requie vel erūna digna eſt:ꝓ eo qđ ſortita eſt in carne dū viueret:ꝛ habet̄.13.q 2.tempus. Theo.in.4°.aſſignant.5.genera receptaculorum in alia vita.

Primuz eſt locus dam

natoꝝ:q dicit̄ infernus ſiue gehēna:his nō valēt in aliquo ſuffragia:ſicut nec demonibus:vn̄ non ꝓ eis:de quibus certe ſcitur orandū vel aliud ſuffragiū fiendū eſt. Scitur autem de certo de infidelibus iudeis.ſ.paganis ꝛ hereticis in hoc morientib⁹. Io.3. Qui nō credit iam iudicat⁹ eſt. Qz aūt grego.orauit ꝓ traiano ī infidelitate mortuo dicūt doc.ꝙ nō erat ſn̄ia diffinitiua dānat⁹ a deo qꝛ grego.deo inſpirante oraturus erat ꝓ eo. De catholico aūt qui eſt mortuus in notorio:de q̄ n̄ penituit manifeſte:puta ſe occidit ī bello iniuſto: mortuus eſt cū meretrice inuentus ꝛ huiuſmodi dicit pe.de pal̄.ꝙ poteſt ꝓ eo orari occulte:qꝛ potuit in fine occulte penitere:ꝛ hoc cū preſuppoſitione.ſ.in caſu quo penituerit in fine:ꝛ ſi occultuz ſit:alias non licet:ſed nō debent ei fieri ſuffragia publice:vt miſſe vigilie ꝛ huiuſmodi ꝓpter ſcandalum:nec in eccleſia ſepeliri vel cimiterio.

Secundum receptacu

lum eſt purgatoriū. Idem enim ignis qui cōburit paleas purgat aurum de quib⁹ dictū eſt. Quo modo per alios pn̄t fieri ſuffragia:ꝛ etiam de hac materia habes in ꝑma parte ti. ꝛ ibi multa de huiuſmodi.

Tertium receptaculuz

eſt limbus paruulorum decedentium ſine baptiſmo:in quo ꝓ originali priuantur viſione dei:nō aūt ſuſtinent penam ſenſus vel ignis:ſed nec etiā de priuatione glorie penā hn̄t:qꝛ ſciūt ſe ſine culpa ſua priuatos:ꝓ his non oportet fieri ſuffragia qꝛ nil valeret:cū nō ſint de corpore eccleſie.

Quartuz receptaculū

eſt limbus patrū veteris teſtamenti:qui dicebat̄ ſinus abrae:qui modo locus eſt vacuus:qꝛ xp̄us ſoluto debito humane nature.ſ.originalis culpe eos eduxit de illo carcere:ꝛ in veteri teſtamento qui decedebant non plene purgati: ſed tamen in ſtatu gratie ibant ad purgatoriū: quouſq ̄ibi ſatiſfacerent:ꝛ inde purgati aſcēdebant ad limbuz patꝝ. Et ꝓ eis poterāt fieri ſuffragia.ſ.orationuz ꝛ elemoſynarū non miſſarum:que non erant iſtitute ꝛ eos adiuuabant.

Quintum receptaculū

eſt celum empirreum locus beatoꝝ:ꝛ hi non indigent ſuffragijs:vnde dicitur extra de cele. miſ.c. cum marthe.iniuriam facit martyri:qui orat pro martyre.poteſt aūt eſſe certum aliquos eſſe ī patria:vnde non ſunt fienda ſuffragia ꝓ huiuſmodi vel per bibliam:vt dicit pe. de pal̄. de apoſtolis ꝛ patribus veteris teſtamenti. Et de his qui pro fide ſuſtinent martyrium:vel quia paruulus poſt baptiſmū moritur:non habens vſuz rationis:vel pro canonizatis. Naꝫ pie creditur ꝙ eccleſia nō errat in canonizatione. Ex hoc autem ſolo ꝙ fecit miracula non eſt ſufficiens cauſa:ꝙ non debeant fieri ꝓ eo ſuffragia:vt dicitur de beatis in ti. precedenti.

¶ Explicit tertia pars ſūme beati Antonini archiepi florentini:ac ſacre pagine interpretis eximij: impreſſa Venetijs induſtria atq ̄impenſa. Leonardi wild de Ratiſbona.1480.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf